

Overweging 23 en 24 maart 2019

De premier van Nieuw-Zeeland zei na de aanslag met 50 doden verleden week in het parlement dat de naam van de dader niet over haar lippen zou komen. De namen van de slachtoffers kent niemand, zei ze, maar de dader wordt op slag beroemd. En dat werkt misschien zulke aanslagen in de hand. Dus kreeg de dader bij de premier geen naam. Op de radio zei iemand dat daders moeten worden doodgezwegen, hun namen moeten worden uitgewist, gedelgd, alsof ze nooit hebben bestaan. Geen spoor moet van hen blijven in de herinnering van de mensheid. Te erg is wat ze anderen hebben aangedaan.

Aandacht voor slachtoffers is een goede zaak, vroeger was die er te weinig. Maar we zien ook dat de samenleving naar daders toe steeds harder wordt. Maar ook een dader, elke dader is een mens, en elk mens heeft, zo geloven wij als christenen, bij God een naam. En moet die ook bij óns behouden. We moeten ook de namen van de daders hardop noemen, om te eren en bewaren dat wat ook in hen aan menselijks leeft.

Eline sprak een paar weken geleden over een televisieuitzending waarin de Oostenrijkse kardinaal Schönborn in gesprek ging met Doris Wagner, een religieuze die seksueel misbruikt werd door een priester.

De kardinaal vertelde over een collega-kardinaal die was veroordeeld voor seksueel misbruik. In een gesprek onder vier ogen, zei Schönborn, was er één moment waarop zich heel even iets in de man opende; één moment lang was er een spleet, even leek het alsof de dader bij zichzelf kon komen, bij zijn gevoelens, en die onder ogen kon zien. Maar het gebeurde niet, het ging meteen weer dicht. Het was te moeilijk, en de man sloot zich af, ook voor zichzelf, en werd weer hard als steen. Schaamte, onmacht, angst. We moeten barmhartig zijn, zei Eline, de dader is vaak zelf slachtoffer geweest. Hij is hard geworden en vindt de weg niet meer naar zichzelf. Zijn mens-zijn is in het geding, en wij moeten helpen hem die terug te geven.

Jezus kende het Oude Testament op zijn duimpje en wist dat wij mensen hard zijn, hardvochtig en halsstarrig. Hoe kom je daar door heen, hoe kom je bij zo'n mens binnen? Jezus weet: een steen splijt je alleen met een andere steen. Pilatus heeft joden geëxecuteerd. Die moeten dat aan zichzelf te wijten hebben, ze hebben zich ergens aan schuldig gemaakt, anders is het onverklaarbaar. Een toren is ingestort en heeft mensen onder zich bedolven. Het moet hún schuld zijn. Zo dachten de joden in Jezus' tijd. Zo denken ook wij mensen van nu. Iemand rookt en krijgt longkanker, nou dan zal hij het misschien toch ook een beetje zelf schuld zijn. Iemand raakt in de schulden. Ergens moet hij het zelf schuld zijn, niemand hoeft tegenwoordig in de schulden te raken als je een beetje oplet en goed met je geld omgaat. Een meisje heeft anorexia. "Ach meisje toch, je bent zo'n leuke meid, dat is toch nergens voor nodig." Er stort een vliegtuig neer. Erg voor de inzittenden. Maar als God wil dat de mensen als vogeltjes door de lucht vliegen, had hij ons wel vleugels gegeven.

Waarom is het verkeerd om zo te denken? Niet omdat het nooit waar zou zijn. Soms is het best waar. God heeft ons inderdaad geen vleugels gegeven om te vliegen. Toch is het verkeerd. Want het is hard. En daarom splijt Jezus de steen in ons met onze eigen steen. "Denken jullie dat alleen zij zondig waren? Volstrekt niet, maar jullie zijn net zo, en jullie zullen net zo omkomen als je je niet bekeert". "Als de boom volgend jaar geen vrucht draagt, hak hem om". Dat gaat niet over het Laatste Oordeel. Het Laatste Oordeel is een uitvinding van harde mensen. In het oordeel wordt alles hard als steen en verandert er niks meer. Maar dat alles ophoudt en voor eeuwig bevriest, dat is niet van God. Bij God gaat alles door, bij God is er altijd een nieuwe kans.

De heer zegt tegen de wijngaardenier: “Hak hem om, die boom”. Maar de wijngaardenier zegt: “Ach heer, laat hem nog een jaartje staan, ik spit en mest en wie weet draagt hij volgend jaar vrucht.” Wat denkt u wat de wijngaardenier aan het eind van het jaar zal zeggen tegen zijn heer? Niet “Heer, hak hem maar om” maar “Ach heer, laten we het nóg een jaartje proberen”, dat zal hij zeggen, “laten we het nog één jaartje proberen”.

Wij zijn hard tegen onszelf en tegen anderen. We komen maar moeilijk bij onszelf en bij wat een ander voelt. Het is moeilijk om een mens te zijn. De collega-kardinaal over wie Schönborn sprak, kon het niet. Maar elk mens heeft een naam. Wij moeten de namen noemen en spitten en bemesten. Totdat onze zachtheid is gewekt. Amen.